

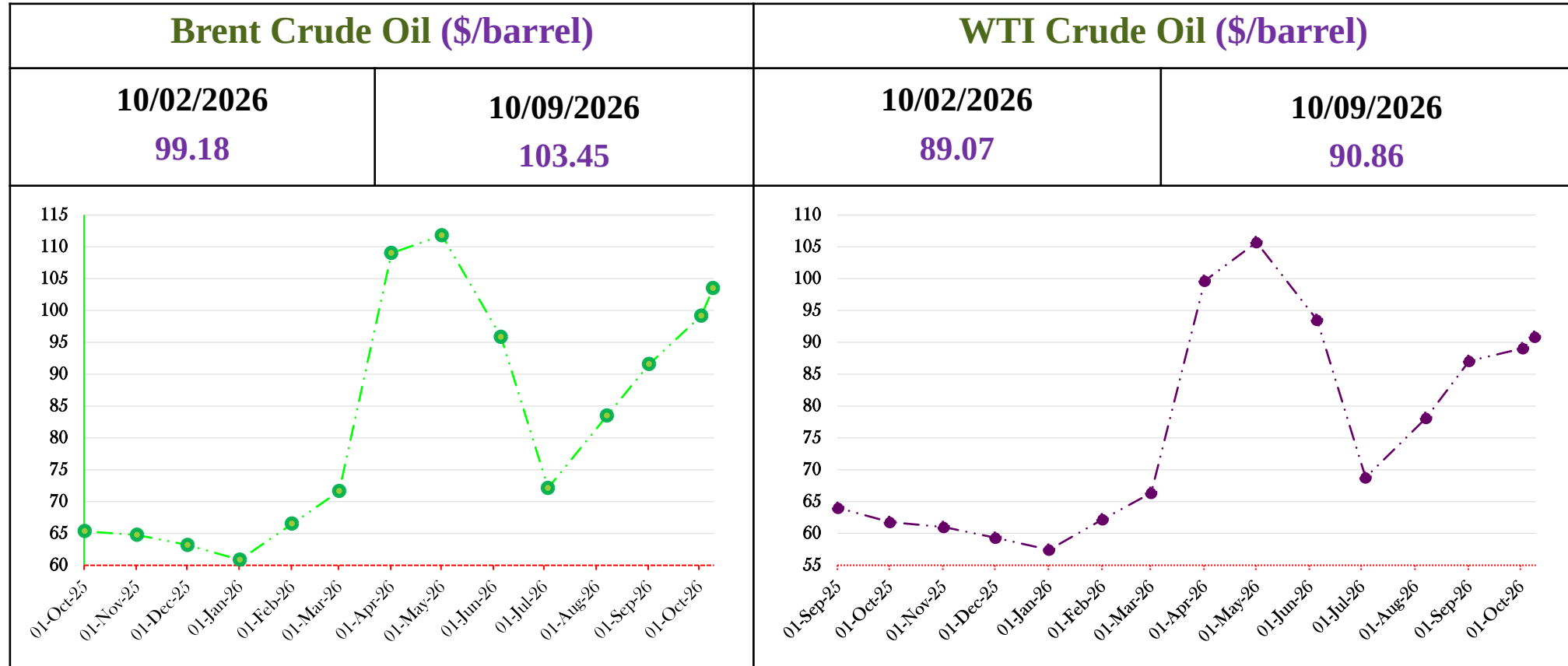
همان انرژی

دانشکده مهندسی انرژی دانشگاه صنعتی شریف

۱۸ مهر ۱۴۰۵

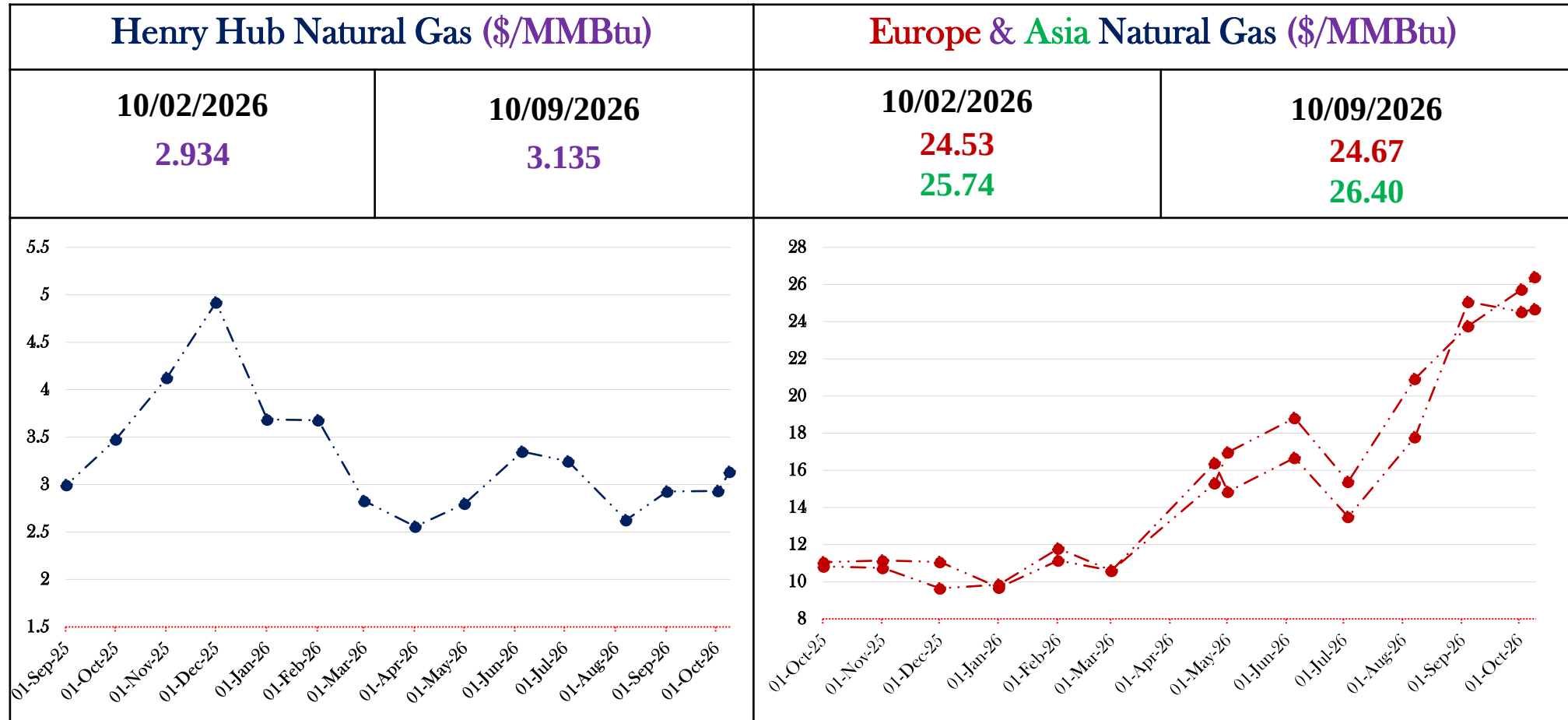
پایش بازار نفت

جهت مشاهده قیمت لحظه‌ای نفت بر این نوشته بزنید

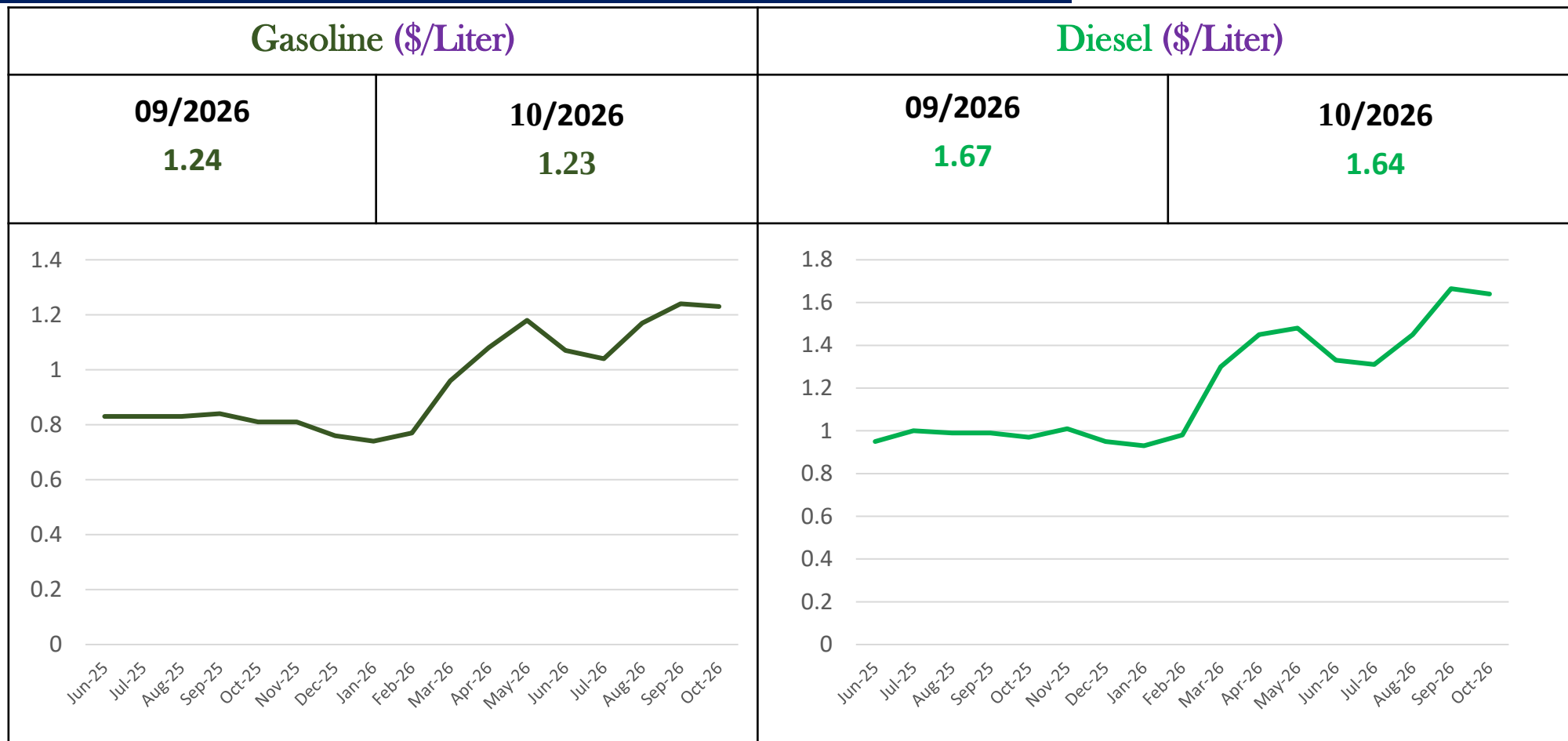
پیش بازار گاز طبیعی

جهت مشاهده قیمت لحظه‌ای گاز بر این نوشته بزنید

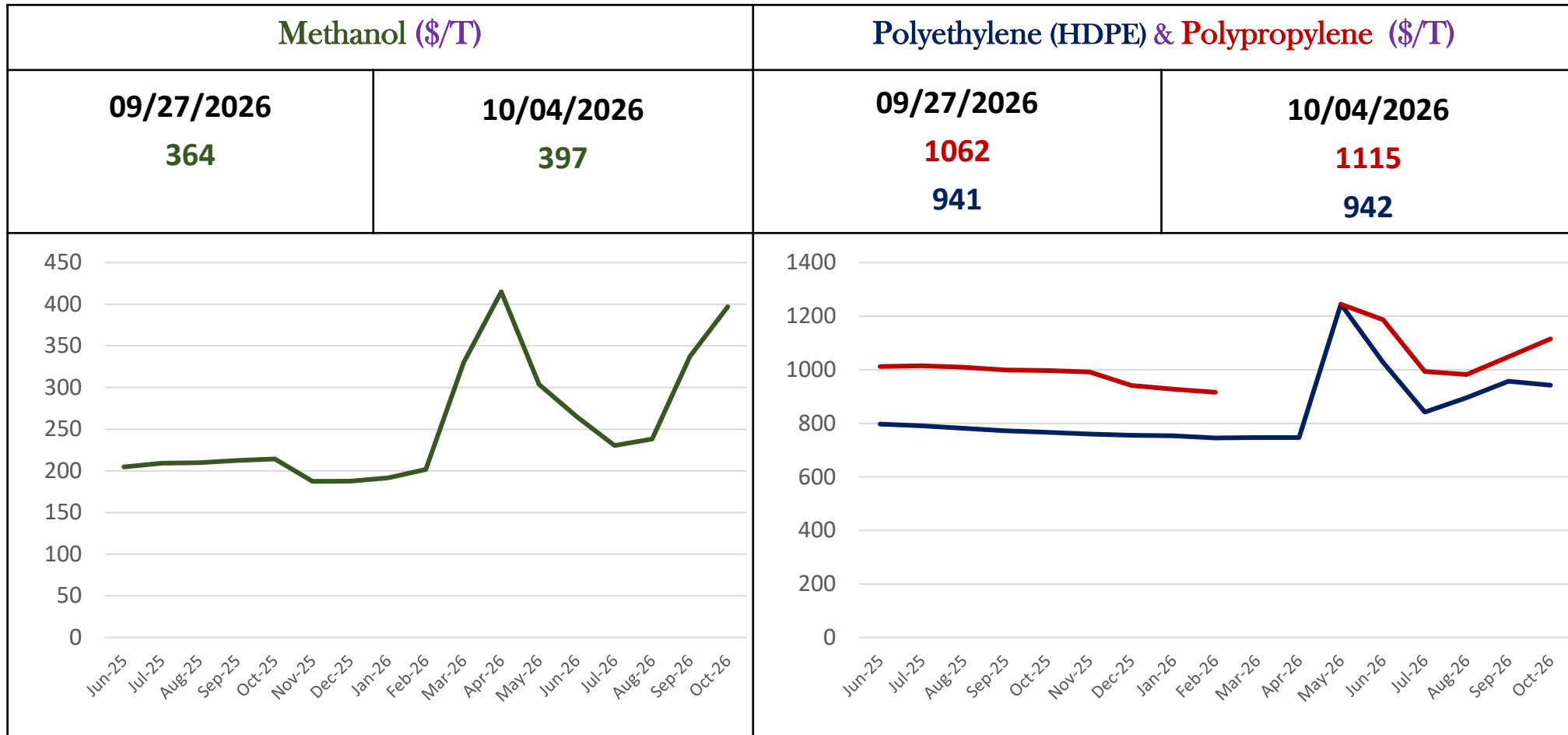
پیش‌بازار محصولات پالایشی*

* قیمت‌های آمریکا

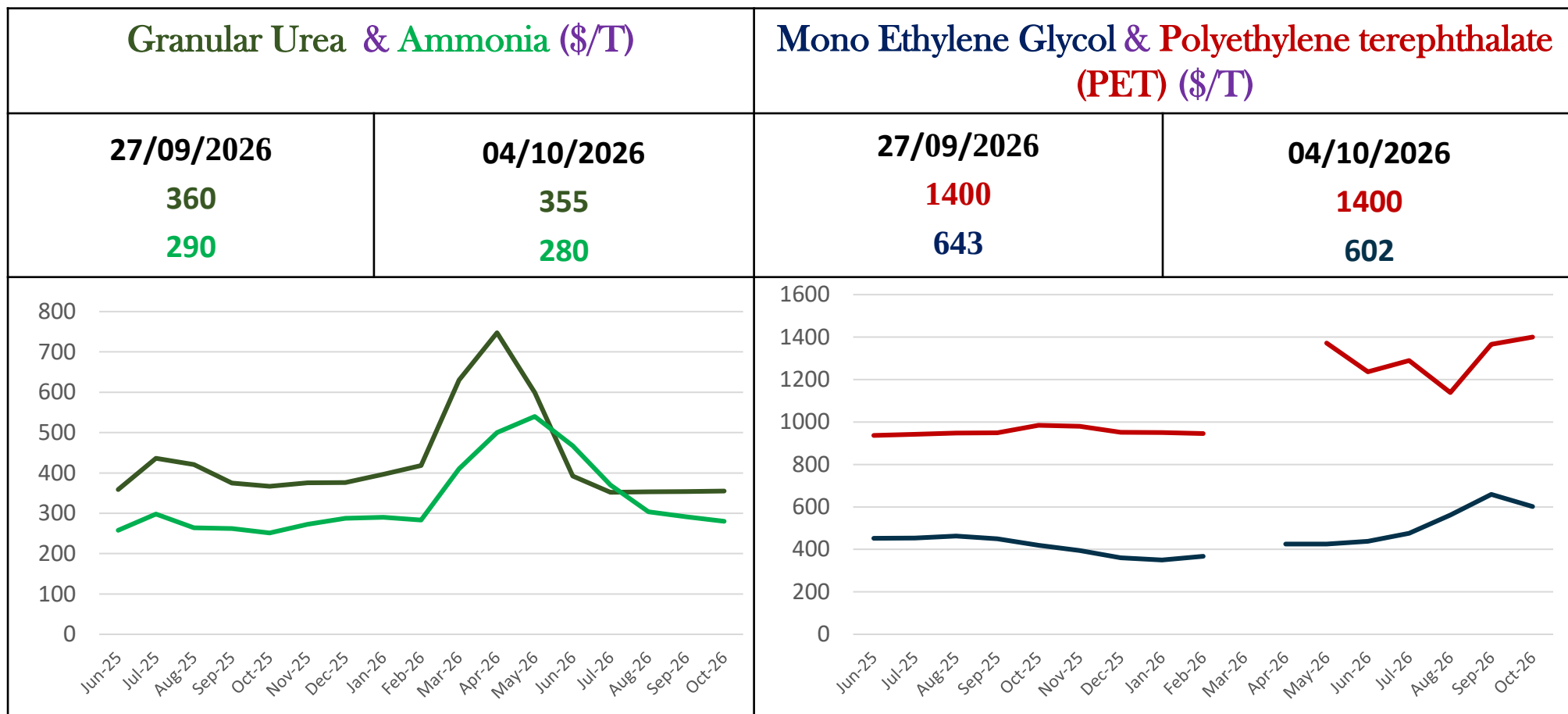
پیش بازار محصولات پتروشیمی (۱)

Source: NPC & VCMstudy Analytics

پیش بازار محصولات پتروشیمی (۲)

Source: NPC & VCMstudy Analytics

پویایی های بازار: نفت خام

- در روزهای گذشته قیمت نفت خام مجدداً با افزایش روبرو شد:
- نفت خام برنت که در شنبه گذشته به قیمت ۱۰۰.۷۷ دلار هر بشکه معامله شده بود، امروز به بهای ۱۰۲.۸۶ دلار در بورس اروپایی لندن خرید و فروش شد.
- نفت خام وست تگزاس اینترمدییت که شنبه گذشته ۸۹.۹۹ دلار در هر بشکه در بازار کاشینگ اوکلاهما عرضه می گشت به بهای ۹۰.۴۵ دلار امروز معامله گردید.
- هر دو شاخص نفت خام بازار با افزایش روبرو بروده اند.
- علاوه بر بالاگرفتن تنش در خلیج فارس، توفان های دریایی گرمسیری در سواحل ایالات متحده نیز تولید نفت را با تهدید روبرو کرده است.
- دو شرکت شل و شورون تولید خود را در خلیج مکزیک به حالت تعلیق درآورده اند.
- در رزهای اخیر چندین نفتکس هدف پرتابه های متعدد در تنگه هرمز بوده اند. حمله به یک نفتکش در شمال غربی قطر در درون خلیج فارس در بازارهای جهانی مورد توجه قرار گرفته است.
- در انگلستان، نرخ بازگشت سرمایه بر روی اوراق قرضه ده ساله دولتی به بالاترین نرخ خود از ۲۰۰۷ یعنی از رکود بزرگ قرن بیست و یکم رسیده است. مقدار این بهره هم اکنون ۵.۵۱۵ درصد است.
- این عدد برای اوراق قرضه سی ساله به عدد ۶.۰۱۱۷ درصد رسیده است که از زمان ۱۹۹۸ تاکنون بی نظیر است.
- بالا رفتن قیمت نفت برای اقتصادهای توسعه یافته و یا در حال توسعه به معنای بیشتر شدن تورم است.

پویای های بازار: گاز طبیعی

- بهای گاز طبیعی در هنری هاب که در هفته گذشته به ۳.۰۰ دلار به ازای هر یک میلیون واحد حرارتی انگلیسی (بی تی یو) رسیده بود، صبح امروز به ۳.۱۳ دلار به ازای هر میلیون بی تی یو افزایش یافت.
- انواع گاز طبیعی از جمله گاز طبیعی مایع شده (ال ان جی) در بازارهای مختلف با افزایش روبرو بوده اند.
- از جمله قیمت گاز طبیعی فشرده شده در بندر رتردام هلند به ۲۴.۶۷ دلار و در ساحل کره و ژاپن به ۲۶.۴۰ دلار بر بی تی یو افزایش یافتند.
- مقدار گاز در قیمت های اعلام شده همه با هم مساوی است، اما ملاحظه می شود که قیمت ها در نقاط مختلف جهان تا چه اندازه با هم متفاوت است.
- ذخائر نفت خام به صورت کلی در سراسر جهان از ۱۰ میلیارد بشکه در قبل از شروع جنگ تحمیلی اسرائیل و ایالات متحده علیه ایران، به ۶ میلیارد بشکه کاهش یافته است.
- از این مقدار ذخائر استراتژیک نفت آمریکا تنها ۲۸۳ میلیون بشکه است که کمترین از ۱۹۸۲ به بعد است.
- ضابطه آژانس بین المللی انرژی این است که هر کشوری باید بین ۹۰ تا ۱۲۰ روز از مصرف نفت خام را به صورت ذخیره استراتژیک (SPR) داشته باشد.
- مصرف نفت خام ایالات متحده در حال حاضر ۲۰.۵ میلیون بشکه در روز است.

پیمایی های بازار: محصولات پتروشیمی و پالایشی (۱)

- طی هفته گذشته قیمت گازوئیل از ۱.۶۷ به ۱.۶۴ دلار/لیتر و قیمت بنزین از ۱.۲۴ به ۱.۲۳ دلار/لیتر رسید؛ توقف صادرات چین در اکتبر و تمدید ممنوعیت صادرات دیزل روسیه تا پایان اکتبر، هر دو عامل محدودکننده عرضه هستند؛ اما درمقابل، توافق G7 برای آزادسازی ذخایر، فشار نزولی ایجاد کرد.
- قیمت متانول با جهش حدود ۹٪ از ۳۶۴ به ۳۹۷ دلار/تن رسید و همچنان معاملات متانول تحت تأثیر تنش خاورمیانه قرار داشت.
- قیمت HDPE از ۹۴۱ به ۹۴۲ دلار/تن افزایش یافت و رشد محسوسی نداشت. افزایش قیمت HDPE بیشتر با افزایش هزینه خوراک و نفت، ریسک های عرضه و محدودیت های ژئوپلیتیکی همراستاست؛ در عین حال تقاضای پایین دستی چین همچنان محدودکننده رشد بیشتر قیمت ها بود. داده های CCFGroup نیز در پایان سپتامبر از ثبات تا افزایش قیمت PE حکایت داشت.
- قیمت پلی پروپیلن با رشد حدود ۵ درصدی از ۱۰۶۲ به ۱۱۱۵ دلار/تن رسید. افزایش هزینه خوراک و ریسک های عرضه در بازار منطقه ای از عوامل حمایت کننده قیمت بودند.
- قیمت اوره گرانوله از ۳۶۰ به ۳۵۵ و قیمت آمونیاک از ۲۹۰ به ۲۸۰ دلار/تن کاهش یافت؛ هر دو بازار در هفته گذشته تحت فشار ضعف تقاضا و محدودیت های عرضه قرار گرفتند؛ در اوره، عرضه بیشتر چین و انتظار بازار برای مناقصه هند فشار نزولی ایجاد کرد، درحالی که در آمونیاک کاهش صادرات چین و محدودیت عرضه اندونزی تا حدی از قیمت حمایت کرد. بنابراین روند هر دو نزولی بود، اما فشار نزولی اوره قوی تر و آمونیاک در انتهای هفته نشانه هایی از برگشت داشت.
- قیمت MEG بدون تغییر در ۱۴۰۰ دلار/تن باقی ماند؛ افزایش هزینه خوراک و ریسک عرضه با بازگشت چند واحد در مالزی، مغولستان و Shaanxi چین به مدار تولید و احتمال افزایش موجودی چین در سه ماهه چهارم متعادل شد.

پویایی های بازار: محصولات پتروشیمی و پالایشی (۲)

- PET با قیمت ۱۴۰۰ دلار بر تن بدون تغییر نسبت به هفته قبل باقی ماند. اگرچه معاملات آتی PET در چین در سه روز معاملاتی منتهی به تعطیلات افزایش داشت، بازار محصول نهایی همچنان از ضعف تقاضا و فشار حاشیه سود تولیدکنندگان رنج می برد.
- CCFGroup گزارش کرده است که نرخ بهره برداری برخی واحدهای PET به دلیل زیان تولید کاهش یافته است؛ در نتیجه کاهش تولید از قیمت حمایت می کند، اما ضعف مصرف پایین دستی مانع از انتقال کامل رشد هزینه خوراک به قیمت PET شده است.
- بنابراین سیگنال بازار PET همچنان دوگانه و متمایل به خنثی ارزیابی می شود.

عوامل فزاینده قیمت

- **تشدید حملات به نفتکش‌ها**

- در ۷ اکتبر، نفت با جهشی نزدیک ۴٪ همراه شد، چون ایران حملات خود به نفتکش‌ها را شدت بخشید. این تحول نگرانی‌ها از بازگشت ناامنی به مسیرهای دریایی را که طی هفته‌های اخیر رو به بهبود بود، دوباره زنده کرد و برنت را تا بالای ۱۰۴ دلار بالا برد.

- **تهدید طوفان به زیرساخت‌های انرژی آمریکا**

- هم‌زمان با حملات به نفتکش‌ها، طوفان هم تهدیدی برای تاسیسات انرژی آمریکا ایجاد کرد؛ این موضوع نگرانی از اختلال در تولید و پالایش در ساحل خلیج مکزیک را افزایش داد و جهش قیمتی ۷ اکتبر را تقویت کرد.

- **بحران ذخایر و فشار بر بازار فرآورده‌ها**

- رئیس آرامکو هشدار داد بازسازی ذخایر جهانی نفت می‌تواند دو سال طول بکشد. هم‌زمان کارشناسان از «طوفان کامل» در بازار انرژی گفتند و حملات اوکراین به نفت روسیه، مشکلی توصیف شد که کاخ سفید به‌آسانی نمی‌تواند حل کند؛ همچنین قیمت نفت گرمایشی نیز به شدت بالا رفت.

عوامل کاهش‌دهنده قیمت

- کاهش قیمت فروش نفت عربستان به آسیا

- عربستان سعودی قیمت فروش نفت شاخص خود را برای خریداران آسیایی کاهش داد؛ این اقدام نشانه‌ای بود که با بهبود صادرات خاورمیانه، عرضه فیزیکی نفت در حال فراوان‌تر شدن است (۵ اکتبر).

- افزایش صادرات خلیج فارس از تنگه هرمز

- تولیدکنندگان خلیج فارس حجم بیشتری نفت را از تنگه هرمز جابه‌جا کردند و تعداد بیشتری نفتکش با وجود ریسک‌های همچنان بالا حاضر به عبور شدند؛ این روند باعث شد نفت دو روز متوالی کاهش یابد و بازار نشانه‌هایی از باز شدن تنگنای عرضه نشان دهد.

- توافق اعضای IEA برای اولویت‌دادن به آزادسازی ذخایر دیزل

- اعضای آژانس بین‌المللی انرژی توافق کردند آزادسازی ذخایر دیزل را در اولویت قرار دهند؛ این تصمیم که با هدف کاهش فشار بر بازار تنگ دیزل گرفته شد، در ۶ تا ۷ اکتبر نفت را موقتاً پایین آورد؛

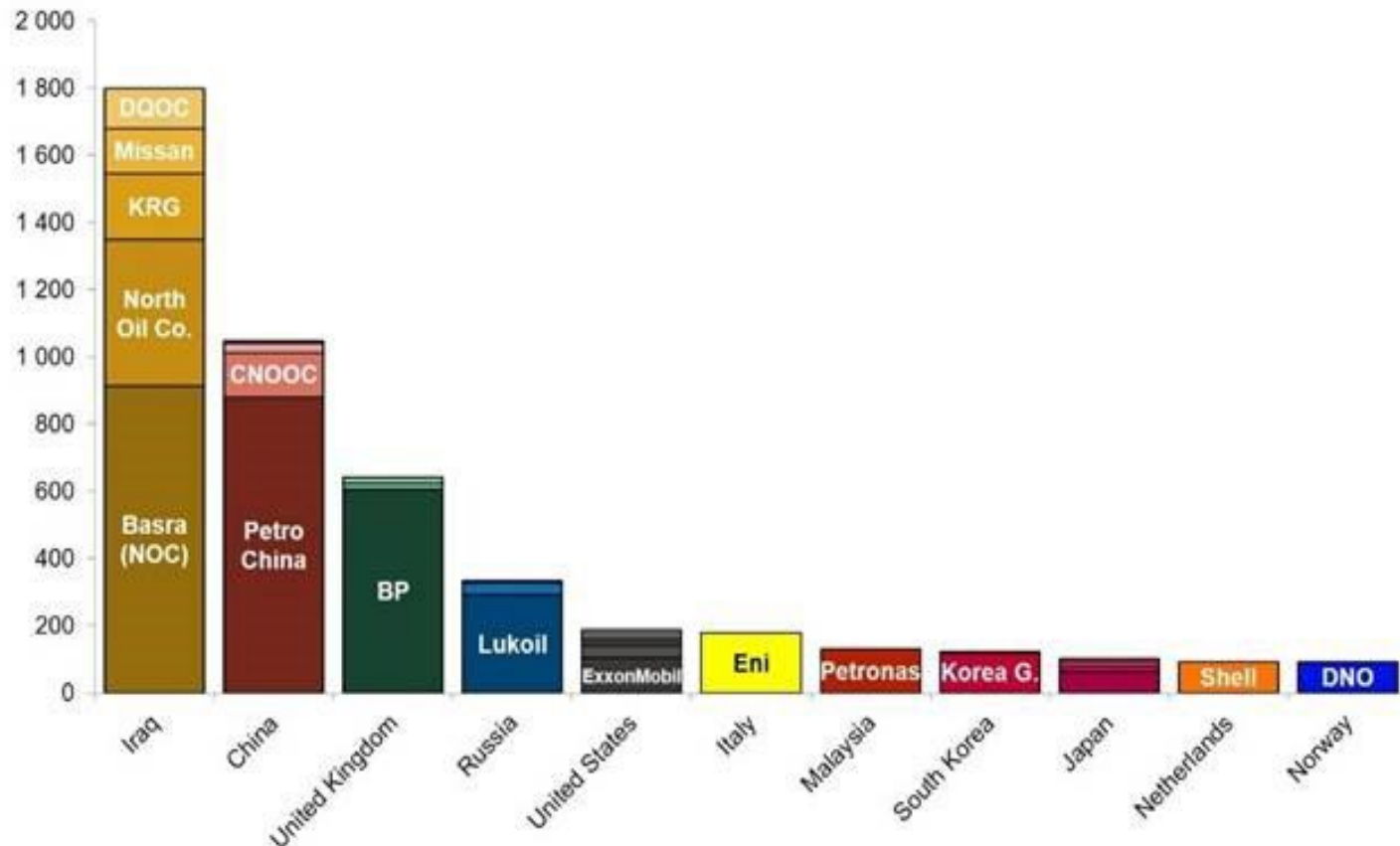
مزایا و معایب حضور عراق در اوپک (۱)

- عراق یکی از پنج کشور بنیان گذار اوپک است
- این کشور با برگزاری کنفرانس بغداد در ۱۴ سپتامبر ۱۹۶۰، همزمان با تأسیس سازمان به آن پیوست.
- اوپک واکنشی به مناسبات نابرابر بازار نفت بود؛ زیرا شرکت‌های بزرگ نفتی بدون مشورت با کشورهای تولیدکننده، قیمت‌های اعلامی را کاهش می‌دادند.
- درحالی‌که همین قیمت‌ها مبنای مالیات و درآمد دولت‌های میزبان بود.
- این سازمان برای هماهنگ‌سازی سیاست‌های نفتی و حفاظت از منافع اعضا شکل گرفت.

مزایا و معایب حضور عراق در اوپک (۲)

Figure 1: Top 2019 producers in Iraq, split by country of E&P company's headquarters
Thousand barrels per day, working interest

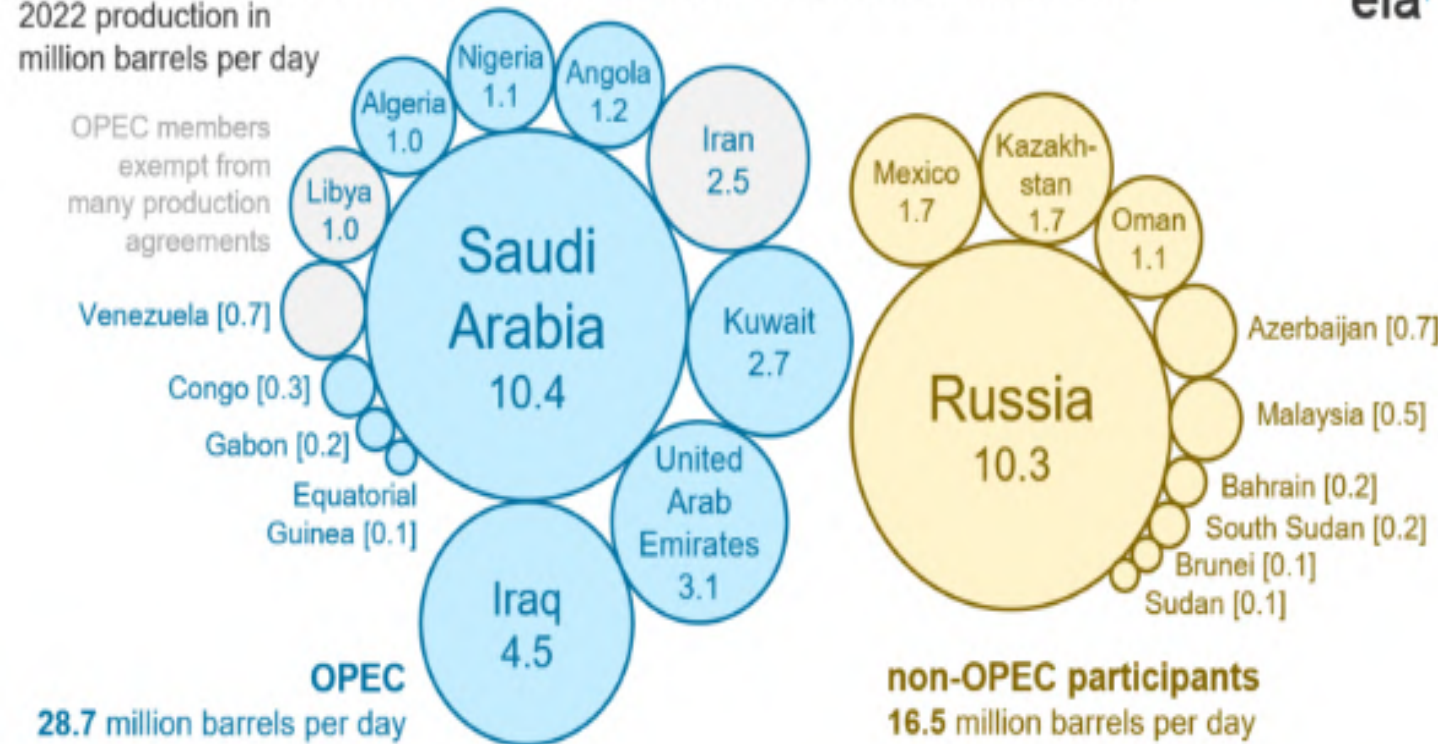
- عضویت در اوپک حاکمیت عراق بر منابع نفتی را تقویت کرده است.
- تصمیم‌گیری درباره نفت از شرکت‌های خارجی به دولت‌ها منتقل شده و عراق در تصمیم‌های اجماعی سازمان مشارکت می‌کند.
- این همکاری وزن تولیدکنندگان را در مناسبات بین‌المللی افزایش می‌دهد.
- مهم‌ترین مزیت اقتصادی، هماهنگ‌سازی تولید برای جلوگیری از مازاد عرضه و سقوط قیمت است.
- اوپک‌پلاس نیز با کاهش هماهنگ تولید در دوره کووید ۱۹، به ثبات نسبی بازار کمک کرد.

مزایا و معایب حضور عراق در اوپک (۳)

Total oil production from OPEC+ (OPEC and non-OPEC participants)

2022 production in million barrels per day

- در مقابل، سهمیه‌ها، آزادی عراق در تعیین سطح تولید را محدود می‌کنند و بر اقتصاد وابسته به نفت این کشور فشار می‌آورند.
- در ۲۰۲۳، تولید نفت عراق حدود ۷۰۴ درصد کاهش یافت و اقتصاد ۲۰۲ درصد منقبض شد.
- توقف خط لوله عراق-ترکیه از کرکوک به جیهان نیز در این کاهش نقش داشت.
- نبود ضمانت اجرا و رقابت تولیدکنندگان خارجی هم می‌تواند خطر آفرین باشند.
- بنابراین سود یا زیان عضویت در اوپک، به بازار، سهمیه، و وابستگی اقتصادی بستگی دارد.

سوریه در مسیر احیای نفت؛ از تنگنای بحسکی تا خطوط لوله (۱)

- خط لوله تل عدس-بانیاس یکی از مهم‌ترین زیرساخت‌ها برای احیای تولید نفت سوریه است و می‌تواند میادین اصلی شمال شرق کشور را به ساحل مدیترانه و بازارهای صادراتی متصل کند.
- خط لوله موجود به دلیل سال‌ها جنگ، آسیب‌های گسترده، خوردگی شدید و استفاده محدود از سال ۲۰۱۲ با مشکلات جدی مواجه شده است.
- درباره وضعیت فنی خط لوله و امکان و زمان راه‌اندازی مجدد آن، اطلاعات و برآوردهای متفاوتی مطرح شده است.

- شرکت دولتی نفت سوریه (SPC) در تابستان برای ساخت یک خط لوله جدید در همان مسیر مناقصه برگزار کرد؛ ساخت این خط لوله ممکن است تا دو سال زمان ببرد.
- تعمیر خط لوله فعلی می‌تواند یک راهکار موقت باشد؛ در غیر این صورت، محدودیت‌های انتقال نفت می‌تواند تحقق اهداف افزایش تولید در میادین شمال شرق سوریه را دشوار کند.

سوریه در مسیر احیای نفت؛ از سنگنای بحسکی تا خطوط لوله (۲)

- بیش از یک دهه حمل نفت خام سوریه با کامیون، منافع اقتصادی و محلی تثبیت شده‌ای ایجاد کرده و تغییر سریع به خطوط لوله می‌تواند چالش‌های امنیتی جدیدی ایجاد کند.
- خط لوله پیشنهادی با قطر ۳۶ اینچ و طول ۶۸۰ کیلومتر، ظرفیت انتقال روزانه تا ۴۰۰ هزار بشکه نفت خام سنگین از شمال شرق سوریه به پایانه بندر بانیا را خواهد داشت.
- هزینه این پروژه و زیرساخت‌های جانبی آن، طبق برآورد SPC، حدود ۲.۷ میلیارد دلار است؛ هرچند پیشنهادهاى اولیه پیمانکاران به مراتب بالاتر بوده است.
- شرکت قطری UCC Holding از گزینه‌های اصلی برای ساخت این خط لوله است، اما تأمین مالی، نرخ بازده سرمایه‌گذاری، و توان اجرایی شرکت همچنان محل ابهام است.
- ظرفیت ۴۰۰ هزار بشکه در روز یک تعهد زیرساختی بلندمدت است و باید بر اساس برآورد واقع‌بینانه از تولید، صادرات و واردات نفت سوریه در دهه‌های آینده تعیین شود.

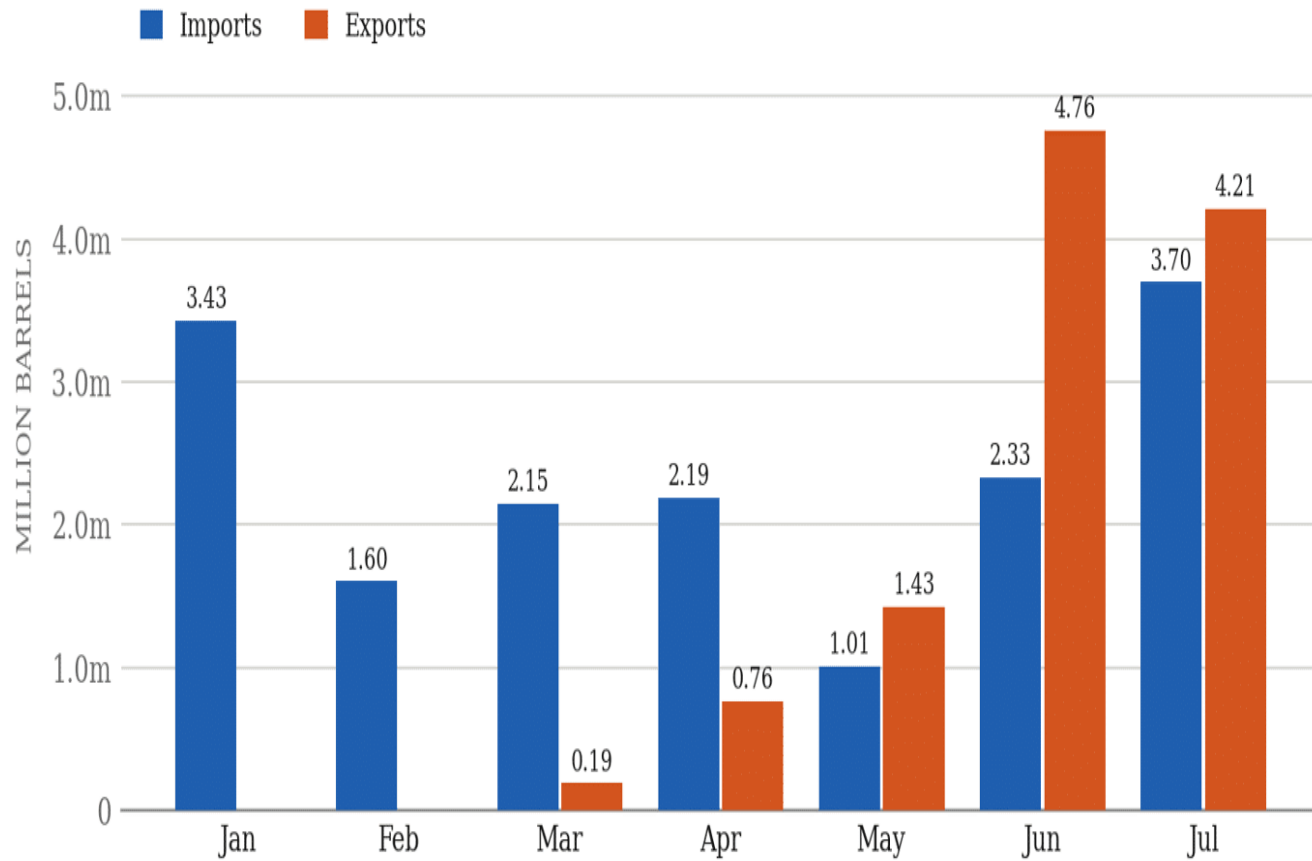
سوریه در مسیر احیای نفت؛ از سنگنای بحسبکی تا خطوط لوله (۳)

- تولید نفت سوریه از حدود ۶۰۰ هزار بشکه در روز در اواسط دهه ۱۹۹۰ به حدود ۱۱۰ هزار بشکه در روز در حال حاضر کاهش یافته و تقریباً تمام تولید فعلی با کامیون به بانیاس منتقل می‌شود.

- نبود خط لوله باعث افزایش هزینه انتقال نفت، کاهش ارزش خالص هر بشکه، و ایجاد محدودیت‌های لجستیکی برای افزایش تولید شده است.

- صادرات نفت خام سنگین سوریه اخیراً به بیش از ۳۳ هزار بشکه در روز رسیده، در حالی که کشور برای پالایش داخلی حدود ۶۰ هزار بشکه در روز نفت خام سبک را می‌کند.

- پالایشگاه بانیاس پس از تکمیل تعمیرات قرار است ظرفیت فرآوری خود را از حدود ۸۰ هزار به ۱۳۰ هزار بشکه در روز افزایش دهد.

جریان نفت کشور سوریه در سال ۲۰۲۶

سوریه در مسیر احیای نفت؛ از تنگنای بحسکی تا خطوط لوله (۴)

- شرکت HKN حدود ۷۰ هزار بشکه در روز تولید دارد و SPC قصد دارد این رقم را به بیش از ۲۰۰ هزار بشکه در روز برساند؛ اما نبود زیرساخت خط لوله می‌تواند به یکی از موانع اصلی تحقق این هدف تبدیل شود.
- بخشی از نفت کوره عراق نیز برای دور زدن تنگه هرمز و استفاده از مسیر جایگزین صادراتی، با کامیون از خاک سوریه به بانیاس منتقل می‌شود.
- افزایش تولید داخلی سوریه در کنار تداوم ترانزیت نفت عراق، ضرورت احیای زیرساخت‌های قابل‌اعتماد خطوط لوله را بیشتر می‌کند.
- خط لوله پیشنهادی عراق-سوریه با هزینه احتمالی تا ۲۰ میلیارد دلار عمدتاً مسیر ترانزیتی نفت عراق خواهد بود و مشکل انتقال نفت تولید داخلی سوریه را حل نمی‌کند.
- افزایش تولید سوریه تنها به بازسازی میادین و جذب سرمایه‌گذاری بالادستی وابسته نیست و زیرساخت انتقال مقرون‌به‌صرفه نیز یک عامل تعیین‌کننده است.
- بازسازی خط لوله موجود، ساخت خط جدید یا اجرای هم‌زمان هر دو باید بخشی از راهبرد بالادستی SPC باشد؛ سوریه پیش از تبدیل شدن به مسیر ترانزیتی منطقه، به مسیر مطمئن برای صادرات نفت خودش نیاز دارد.

راه‌های ارتباطی با مجموعه جهان انرژی

ایمیل: maleki@sharif.edu

کانال بله و تلگرام و لینکدین: @JahanEnergySharif

سایت: <https://sharif.ir/~maleki/generic.html>

همکاران این شماره: رضوان حکیم، امیرمهدی مهری، امیرعلی حسن‌زاده، و عباس ملکی

